

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
менеджменту, логістики
та інновацій
Протокол № 2 від 31.08.2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО



**ОРГАНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОГО ТА ЛОГІСТИЧНОГО
ПІДПРИЄМНИЦТВА**

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань	всі
Спеціальність	всі
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	всі

Статус дисципліни	вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Розробник:
к.е.н., доцент

Підписано КЕП

Лідія МАЖНИК

Завідувач кафедри
менеджменту, логістики та
інновацій

Олена ЯСТРЕМСЬКА

Харків
2023

ВСТУП

Вивчення дисципліни передбачає теоретичну та практичну підготовку здобувачів до вирішення конкретних завдань з організації інноваційного та логістичного підприємництва, надає можливість засвоєння фундаментальних знань з теоретичних основ інноваційної діяльності та логістичного підприємництва, формування навичок щодо впровадження інновацій на підприємстві, а також процесів формування, розвитку та мотивації інноваційної діяльності серед підприємців та здобуття навичок організації логістичної діяльності та її розвитку.

Мета навчальної дисципліни: набуття системних знань з теоретичних засад та організаційно-методичних основ організації інноваційного та логістичного підприємництва.

Для досягнення мети поставлені такі основні завдання:

виявлення особливостей та складових підприємницької взаємодії на макрорівні та у галузевому вимірі, у тому числі у складі стратегічних альянсів;

аналіз мереж та виявлення взаємозв'язків, а також існуючих проблемних питань між суб'єктами підприємництва і споживачами;

засвоєння основних принципів підприємницької діяльності;

оволодіння навичками організації впровадження інновацій та логістичних потоків на підприємстві;

створення інновації та організації процесу передачі технологій і їх розповсюдження;

дослідження послідовності етапів створення логістичної системи підтримки інноваційної діяльності підприємництва;

огляд переваг та недоліків методів інтеграції інноваційних та логістичних процесів у підприємницьку діяльність.

Об'єктом навчальної дисципліни є економічна система та процеси, що відображають різноманітні аспекти прийняття господарських рішень підприємницької діяльності.

Предметом навчальної дисципліни є особливості та закономірності організації інноваційного та логістичного підприємництва в умовах сучасної економіки.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

**Результати навчання та компетентності,
які формує навчальна дисципліна**

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
Здатність до визначення основ підприємницької діяльності	Використовувати базові знання з історії розвитку та організації підприємницької діяльності
Вміння визначати особливості організаційно-правових форм підприємництва	Використовувати базові знання з особливостей організації та відкриття різних організаційно-правових форм, видів підприємництва
Здатність до формування соціального підприємництва	Використовувати базові знання з особливостей становлення соціального підприємництва
Здатність до організації інноваційної підприємницької діяльності	Використовувати базові знання з організації підприємницької діяльності
Демонструвати навички узагальнення результатів аналізу діяльності підприємства для обґрунтування комплексу заходів перспективного розвитку підприємства у ринковому середовищі	Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу; Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення
Здатність до визначення інноваційного середовища	Використовувати знання з особливостей формування та розвитку інноваційного середовища
Здатність до визначення засад організації логістичного підприємництва	Використовувати базові знання з особливостей організації логістичного підприємництва
Здатність до організації креативної команди	Використовувати знання з формування, розвитку та мотивації креативної команди
Здатність до визначення інноваційних логістичних підходів у підприємницькій діяльності	Використовувати базові знання з формування інноваційних логістичних підходів у підприємницькій діяльності

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 Підприємництво як об'єкт управління

Тема 1. Сутність інноваційної підприємницької діяльності

Поняття підприємницької діяльності. Визначення та сутність підприємництва, підприємництво як особлива економічна категорія, суб'єкти підприємницької діяльності. Об'єкт, суб'єкт і мета підприємницької діяльності. Визначення функцій та принципів підприємницької діяльності. Історія виникнення підприємництва.

Тема 2. Моделі інноваційної підприємницької діяльності

Етапи розвитку підприємницької діяльності, внесок українських вчених в розвиток підприємництва. Методи пошуку підприємницької ідеї. Метод фокального об'єкту, метод аналогії. Законодавча база України щодо підприємницької діяльності. Моделі інноваційної підприємницької діяльності.

Тема 3. Національна інфраструктура розвитку підприємництва

Концепція та принципи державного регулювання підприємництва. Механізм державного регулювання підприємницької діяльності. Система регулювання державної допомоги та підтримки підприємництва в Україні.

Сучасні характеристики інфраструктури підприємництва. Типологізація інфраструктури підприємництва. Передумови та перешкоди розвитку інфраструктури підприємництва.

Соціально-орієнтоване підприємництво: ознаки та характеристика, процес організації та державного регулювання. Міжнародний досвід соціального підприємництва.

Особливості організації у різних країнах інноваційної та логістичної підприємницької діяльності, адаптація світового досвіду та трансформація вітчизняної інфраструктури підприємництва. Особливості розвитку підприємництва в Європейському Союзі.

Тема 4. Ринкове інноваційне бізнес-середовище, його основні інститути

Інноваційне середовище як базис забезпечення конкурентоспроможності. Аспекти формування інноваційного середовища.

Інноваційність національних економік. Глобальний інноваційний індекс. Поняття інноваційного розвитку. Розвиток інноваційного підприємництва в Україні.

Елементи і компоненти інноваційного середовища по ієрархічних рівнях. Взаємодія інноваційного середовища та інноваційного підприємництва. Інститути інноваційного середовища та їх вплив на інноваційне підприємництво.

Змістовий модуль 2. Інструменти менеджменту інноваційної та логістичної діяльності

Тема 5. Управління внутрішнім середовищем інноваційного підприємства

Організація інноваційного підприємства та просування інноваційного продукту. Організаційна структура та проектний менеджмент інноваційного підприємства.

Способи входження у бізнес: створення нового підприємства, придбання діючого підприємства та організація франшизи.

Тема 6. Підприємницька взаємодія: стратегічні альянси та мережі

Підприємницька взаємодія та види стратегій для конкуренції на міжнародних ринках.

Фактори розширення підприємницької діяльності для виходу на світовий ринок. Багатонаціональні та глобальні стратегії підприємницької діяльності.

Мережевий маркетинг, як інструмент розширення підприємницької діяльності.

Тема 7. Відкриті інновації та передача технологій

Сутність трансферу та комерціалізації технологій. Структура управління трансфером технологій в організаціях. Класифікація організаційних форм трансферу технологій.

Форми комерціалізації інновацій: інжиніринг, технічна допомога, франшиза.

Різновиди комерціалізації залежно від стадій втілення комерційної ідеї та об'єкта комерціалізації. Поняття та види ліцензійних угод.

Організаційна підготовка технологій до трансферу. Організаційна модель трансферу технологій на основі процесного підходу. Організаційна модель трансферу технологій на основі функціонального підходу.

Тема 8. Основи організації логістичного підприємництва та його основні ринкові організаційні структури

Поняття логістичного підприємництва, сутність та необхідність. Інноваційні логістичні підходи як чинник конкурентоспроможності підприємства. Впровадження сучасних методів логістики. Вплив впровадження інновацій на процес логістичної діяльності.

Сутність інноваційних логістичних підходів, їх види, особливості. Особливості логістичного підходу до оптимізації підприємницької діяльності.

ІНКОТЕРМС. Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати: структура, термінологія та терміни.

Тема 9. Комплекс інноваційної логістичної діяльності як ключовий фактор успіху суб'єктів господарювання

Сутність та структура комплексу інноваційно-логістичної діяльності. Зовнішні та внутрішні чинники впливу на формування комплексу інноваційно-логістичної діяльності. Вплив складових інноваційно-логістичного комплексу на конкурентоспроможність суб'єктів підприємництва.

Перелік практичних (семінарських) занять за навчальною дисципліною наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) занять

Назва теми	Назва та зміст завдання
Тема 1.	<p>Семінарське заняття.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види підприємницької діяльності. Види форм власності підприємницької діяльності 2. Нормативно-правове забезпечення підприємницької діяльності України 3. Права, обов'язки та відповідальність підприємця <p>Практичне заняття.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підприємство як юридична особа у правовому середовищі України 2. Різноманіття підприємницької діяльності
Тема 2.	<p>Семінарське заняття.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз підходів та визначень до поняття «підприємництво» та «інноваційна діяльність», «інноваційне підприємництво»: вітчизняні та зарубіжні практики 2. Основні галузі та сфери діяльності підприємництва та інноваційного підприємництва, історія становлення 3. Відмінності та приклади господарської та підприємницької діяльності 4. Класифікація підприємницької діяльності за категоріями та розподіл по галузям 5. Переваги і недоліки інноваційного підприємництва 6. Переваги і недоліки логістичного підприємництва 8. Статистичний аналіз підприємництва України за певний період <p>Практичне заняття. Постановка цілей за критерієм SMART для інноваційного підприємництва</p>
Тема 3.	<p>Семінарське заняття.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Найбільші торговельні майданчики України та світу 2. Особливості функціонування інноваційних та логістичних підприємств в умовах військового стану України 3. Розвиток підприємництва: ознаки та характеристика складових інфраструктури 4. Міжнародний досвід соціального підприємництва <p>Практичне заняття.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кейси державного регулювання підприємницької діяльності 2. Аналіз зовнішнього ринку країни за галузевим складом
Тема 4.	<p>Семінарське заняття.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз переліку індексів та показників інноваційної діяльності, розвитку і т.п. 2. Елементи і компоненти інноваційного середовища по ієрархічних рівнях <p>Практичне заняття. Ділова гра «Інститут у ринковому інноваційному бізнес-середовищі»</p>
Тема 5.	<p>Семінарське заняття.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Управління внутрішнім середовищем інноваційного підприємництва 2. Управління внутрішнім середовищем логістичного підприємництва 3. Перелік сучасних інструментів менеджменту інноваційної та логістичної діяльності <p>Практичне заняття. Стадії та особливості управління внутрішнім середовищем інноваційного та логістичного підприємництва</p>
Тема	Семінарське заняття.

6.	1. Порівняння введення інноваційного та логістичного підприємництва 2. Пріоритетність розвитку підприємництва: інноваційний або логістичний аспекти Практичне заняття. 1. Кейси стратегічних альянсів 2. Розвиток підприємницьких інноваційних та логістичних мереж
Тема 7.	Семінарське заняття. 1. Ефективність трансферу інновацій у логістичній системі 2. Специфіка та особливості функціонування технологічних парків Практичне заняття. Оцінка ефективності трансферу логістичних інновацій
Тема 8.	Семінарське заняття. 1. Принципи та особливості організації доставки товару до місця призначення 2. Міжнародні торгові терміни Практичне заняття. 1. ІНКОТЕРМС 2. Інкотермс у контексті В2В
Тема 9.	Семінарське заняття. Інноваційні заходи у сфері логістики підприємства: процес розробки та обґрунтування заходів. Практичне заняття. 1. Економічне обґрунтування інноваційних заходів у сфері логістики підприємства. 2. Розрахунок економічної ефективності придбання та продажу ліцензій

Перелік завдань для самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Перелік завдань для самостійної роботи

Назва теми	Зміст
Змістовий модуль 1. Підприємництво як об'єкт управління	
Тема 1.	1. Сутність інноваційної підприємницької діяльності у контексті трансформацій та позитивних змін 2. Діджиталізація підприємницької діяльності: особливості, тенденції та перспективи, динаміка розвитку
Тема 2.	1. Особливості моделей інноваційної підприємницької діяльності 2. Моделі інноваційної підприємницької діяльності: відмінності електронної комерції та електронного бізнесу
Тема 3.	1. Блокчейн-технологія як інструмент вдосконалення механізму фінансування малого та середнього інноваційного підприємництва 2. Особливості організації взаємодії підприємницьких структур у процесі використання блокчейн-технологій 3. Позичування України у міжнародному рейтингу легкості ведення бізнесу 4. Інноваційні технології соціального підприємництва
Тема 4.	1. Державно-приватне партнерство щодо інновацій в Україні під час військових дій 2. Інноваційний підхід до державно-приватного партнерства у сфері будівництва автодоріг в Україні

Змістовий модуль 2. Інструменти менеджменту інноваційної та логістичної діяльності	
Тема 5.	1. Пріоритетний напрямок розвитку внутрішнього складового елементу інноваційного підприємства 2. Пріоритетний напрямок розвитку внутрішнього складового елементу логістичного підприємства
Тема 6.	1. Торгово-промисловий кластер як перспективний структурний елемент національної економіки 2. Підприємницька взаємодія вітчизняних організацій в умовах військових дій
Тема 7.	1. Основні характеристики технологічних укладів 2. Система управління об'єктами інтелектуальної власності в загальній системі управління підприємством. 3. Специфіка економічних розрахунків при купівлі-продажу ліцензій
Тема 8.	1. Концепція додавання вартості в логістичному ланцюзі 2. Аналіз вартісного ланцюжка за критерієм витрат 3. Трансферні технології в оптимізації ланцюгів вартості
Тема 9.	Процес розробки та обґрунтування інноваційних заходів у сфері логістики підприємництва

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) та лабораторних занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні (лекція (Тема 1–9), проблемна лекція (Тема 2, 3, 5, 6), лекція провокація (Тема 7)).

Наочні (демонстрація (Тема 1–9)).

Практичні та семінарські роботи (Тема 1–9), есе (Тема 1–9), кейс-метод (Тема 3, 6), ділова гра (Тема 4)).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

для дисциплін з формою семестрового контролю залік:

максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 60 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формі семестрового заліку.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається для дисциплін з формою семестрового контролю залік – сумуванням всіх балів, отриманих під час поточного контролю.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

поточний контроль: індивідуальні навчально-дослідні завдання (65 балів), письмова контрольна робота (20 балів), колоквіум (10 балів), есе (5 балів);

Семестровий контроль: Залік

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Веретенникова Г. Б. Методи діагностики та прогнозування розвитку підприємства : навчальний посібник [Електронний ресурс] / Г. Б. Веретенникова, Н. М. Омеласенко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 190 с. – Режим доступу:

<http://www.repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/20103/1/2017%20-%20%D0%92%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%2C%20%D0%9E%D0%BC%D0%B5%D0%BB%D0%B0%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>.

2. Колодізева Т. О. Управління ланцюгами поставок: навчальний посібник / Т. О. Колодізева. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 164 с. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/14815>.

3. Мажник Л.О. Логістика невиробничої сфери: Управління ризиками в логістиці: навчальний посібник / Л. О. Мажник, В. О. Письмак. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 164 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/14813>.

4. Новіков Ф. В. Техніко-економічне обґрунтування сучасних технологій виробництва : навч. посібник / Ф. В. Новіков, Д. Ф. Новіков, О. А. Єрмоленко та ін. – Дніпро: ЛПРА, 2022. – 256 с. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28117>.

5. Орлов П. А. Сучасний маркетинг: аналіз і перспективи розвитку : наукове видання / П. А. Орлов, Н. М. Лисиця, Г. О. Холодний та ін. ; за заг. ред. П. А. Орлова. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 212 с. (Укр. мов.). – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/10498>.

Додаткова

6. Z. Drinke Digital economy: opportunities for transformation of entrepreneurial structures Z. Drinke, L. Mazhnyk, R. Zvirgzdina, T. Mokiienko, L. Holovash, H. Kryshthal // *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2024, (1): 140–146. – Режим доступу: <https://doi.org/10.33271/nvngu/2024-1/140>.
7. Improvement of efficiency of enterprises operating in the services sector on the basis of logistics concepts / V. Pysmak, L. Mazhnyk // *Економічний часопис-XXI*, 2016. – 156 вип. – 101–104 р. – Режим доступу: <https://ea21journal.world/wp-content/uploads/2022/02/ea-V156-23.pdf>.
8. Pysmak V. Innovative development of the management potential at a modern enterprise / V. Pysmak, L. Mazhnyk, T. Sigaieva // *Economics of Development*, 2021. 20 (1), 46–55. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27163>.
9. Державне регулювання соціальної сфери [Електронний ресурс]: навчальний посібник / Ю. В. Сотнікова; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – Електрон. текстові дан. (1,57 МБ). – Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2023. – 155 с. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/30338>.
10. Круглова О. А. Якість прибутку як індикатор ефективності управління підприємством / О. О. Круглова, В. О. Козуб, С. О. Козуб // *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. «Економічні науки»*. – 2018. – Вип. 28. – Ч. 1. – С. 115–118. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/19342>.
11. Стратегічне управління інноваційним розвитком корпоративного підприємства на основі логістичного підходу [Електронний ресурс]: монографія / А. А. Пилипенко, О. Є. Попов, І. П. Дзьобко [та ін.]; за заг. ред. А. А. Пилипенка, О. Є. Попова; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – Електрон. текстові дан. (3,76 МБ). – Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 403 с. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/26204>.
12. Строкович Г. В. Особливості стратегічного управління інноваційними проектами [Електронний ресурс] / Г.В. Строкович // *Економіка та суспільство*. – 2017. – № 9. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/16378>.
13. Строкович Г. В. Принципи стратегічного управління інноваційними проектами/ Г. В. Строкович // *Стратегія інноваційного розвитку економіки: бізнес, наука, освіта: Праці VIII Міжнародної науково-практичної конференції (16–20 травня 2017 р.)* / за редакцією Савченко О.І. – Харків.: НТУ «ХПІ», 2017. – С. 86–88. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/16380>.

14. Технології створення машин : навчальний посібник / Ф. В. Новіков, Д. Ф. Новіков, В. О. Жовтобрюх. – Дніпро : ЛІРА, 2023. – 484 с. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/30539>.

15. Черноіванова Г. С. Методичні засади організаційно-економічного забезпечення управління інноваційною складовою підприємства / Г. С. Черноіванова // Науковий журнал Економіка і фінанси. – 2018. – № 1. – С.97–114. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/19734>.

Інформаційні ресурси

16. ІНКОТЕРМС. Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати. (редакція 2000 р.). – Видання МТП № 560. – Введені в дію з 01.01.2000 р. – Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/FIN3961?an=108>

17. Офіційний вісник України (база нормативних документів) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ovu.com.ua>.

18. Сервер Верховної Ради України. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.

19. Сервер Державного комітету статистики України. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.